

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН
ЗА ОБРАЗОВАЊЕ РОМА У ОПШТИНИ ВЛАСОТИНЦЕ,
2011– 2015.**

Општина Власотинце, Фебруар 2011. године

Антић Н. Срђан, координатор за ромска питања у општини Власотинце

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ОБРАЗОВАЊЕ РОМА

Са циљем унапређивања положаја Рома у општини Власотинце, а у складу са препорукама Владе Републике Србије датим у Стратегији за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, Локална самоуправа општине Власотинце је 2010. године покренула процес израде Локалног акционог плана за образовање Рома.

У складу са проактивном политиком локалне самоуправе према ромској националној заједници, а на иницијативу председника општине Власотинце, на основу члана 46. Закона о локалној самоуправи, Статута Општине Власотинце, Одлуке о Општинском већу Општине Власотинце, Општинско веће је на XXIX седници одржаној 20. 05. 2010. године на предлог координатора за Ромска питања донело одлуку под бројем 01 бр.06-18/2010 о покретању процеса израде Локалног акционог плана за Роме општине Власотинце. На основу наведене одлуке, Председник Општине Власотинце је решењем именовао Радну групу.

Локални акциони план за образовање Рома у општини Власотинце за период од 2011. до 2015. године (ЛАП) представља документ који је, урадила Радна група, а носилац процеса израде ЛАП била је општина Власотинце.

Најважније претпоставке за спровођење ЛАП чине доследно спровођење Стратегије за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, Стратегије за смањење сиромаштва, Јединственог акционог плана за унапређивање образовања Рома у Србији, Закона о основама система образовања и васпитања, као и локалне стратегије и акциони планови.

Општи циљ **Локалног акционог плана за образовање Рома у општини Власотинце** је унапређење образовног статуса Рома у Власотинцу до 2015. године.

Овај документ дефинише правце деловања општине Власотинце у области унапређења образовног статуса Рома, конкретне мере и активности којима би се побољшао садашњи неповољан положај Рома, као и јасне механизме помоћу којих се може пратити остваривање циљева.

ЛАП је заснован на анализи стања положаја Рома у општини Власотинце која је сачињена у оквиру Радне групе на основу прикупљених података са представницима владиних и невладиних институција и организација у општини Власотинце, представницима ромских удружења као и са ромском децом и родитељима. ЛАП се ослања на постојеће стратегије и акционе планове у Републици Србији и општини Власотинце које се односе на образовање и побољшање положаја Рома, као и на важне међународне конвенције и декларације.

Процес израде нацрта ЛАП-а за образовање Рома у Власотинцу трајао је у периоду од маја 2010. године до фебруара 2011. године

Локални акциони план за образовање Рома општине Власотинце односи се на период од јануара 2011. до Децембра 2015. године.

Чланови Радне групе за израду Локалног акционог плана:

Срђан Антић, координатор за ромска питања,
Маријана Илић, канцеларија за ЛЕР,
Маринко Ђорђевић, канцеларија за ЛЕР,
Марина Марковић, васпитач, ПУ „Милка Диманић“,
Наташа Милосављевић, спец. физ. медицине, Дим здравља,
Љубинка Цветановић, дипл. правник, Центар за социјални рад,
Звонко Јовић, помоћник председника.

Локални акциони план за образовање Рома у општини Власотинце, 2011- 2015. садржи следећа поглавља:

I Полазне основе – садржи кратак приказ међународних докумената и домаћих стратешких докумената као претпоставки за спровођење ЛАП;

II Општи подаци о општини Власотинце – приказ основних података о општини;

III Анализа положаја Рома у општини Власотинце – кратак опис стања у области образовања, становања, запошљавања, социјална заштита и здравствена заштита као и преглед основних проблема и препрека у образовању Рома у општини Власотинце;

IV Проблема, циљеви, мере и активности ЛАП-а;

V Локални акциони план за образовање Рома у општини Власотинце, 2011 – 2015. – оперативни део документа којим се предвиђа реализација ЛАП.

УВОД

Влада Републике Србије је у априлу 2009. године усвојила Стратегију за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, која поставља основе за унапређивање положаја Рома, смањење разлике између ромске популације и осталог становништва, као и идентификовање и примену мера афирмативне акције, нарочито у областима образовања, здравствене заштите, запошљавања и становања. Посебна пажња посвећена је и смањењу сиромаштва, сузбијању дискриминације и побољшању положаја жена, а као основни принцип истакнуто је „укључивање представника ромских заједница у све процесе“. Када је у питању образовање Рома, Влада Републике Србије је, приступајући „Декади инклузије Рома 2005–2015“, 2005. године усвојила и Јединствени акциони план за унапређивање образовања Рома у Србији.

За област образовања, у Стратегији за унапређивање положаја Рома у Републици Србији, као приоритети су истакнути:

- Правовремено и ефикасно укључивање ромске деце у предшколско и основно образовање
- Повећање броја Рома са средњим и високим образовањем.
- Једнак квалитет образовања,
- Минимизирање осипања ромске деце из образовног система,
- Укидање дискриминације,
- Неговање културног идентитета.

Локални акциони план за образовање Рома у општини Власотинце 2011. – 2015, као стратешки документ општине Власотинце доноси се са циљем унапређивања положаја Рома у општини, те унапређења процеса интеграције Рома. Један од суштинских предуслова за унапређивање положаја Рома, управо је побољшање образовног статуса, односно образовање припадника ромске националне заједнице један од основних предуслова за интеграцију Рома у ширу друштвену заједницу. Овај документ треба да дефинише правце деловања општине Власотинце у области унапређења образовног

статуса Рома, као и јасне механизме помоћу којих се може пратити реализација мера које треба да допринесу остварењу овог циља.

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Република Србија је потписивањем Декларације о Декади Рома у Софији 2. фебруара 2005. године, изразила своју принципијелну опредељеност према спровођењу мера за унапређење положаја Рома од 2005.-2015. године, где је област образовања Рома дефинисана као једна од 4 приоритета.

Такође, у процесу придруживања заједници европских народа чија су начела израђена у Националној стратегији земље за приступање Европској унији „одлучније и ефикасније мере ради побољшања положаја Рома“ ће се предузимати ради досезања „одговарајућих стандарда у области становања, здравља, запошљавања, социјалне помоћи и образовања Рома.“

Специфични циљеви које ЛАП-а поставља наслањају се и на друге стратешке документе земље и то:

- Стратегију за смањење сиромаштва Републике Србије, која кроз свој целокупан текст препознаје Роме као једну од најсиромашнијих категорија становништва, те подизање нивоа образовања Рома игра кључну улогу у борби против сиромаштва.

- Национални план за децу у Републици Србији, који у оквиру свог стратешког циља 3 на страни 38 предвиђа посебне мере за упис, смањење осипања и повећање процента деце која завршавају школу из ромске националности “

- Националну стратегију за младе Републике Србије, у којој се истиче: „Млади Роми упадљиво су мање обухваћени на свим нивоима школовања од њихових вршњака у општој популацији“ (стр 14), стога као један од основних стратешких циљева стратегија себи задаје: „Обезбеђивати остваривање права на једнаке шансе свих младих у друштву, а посебно младих који живе у тешким условима“(стр 6)

Свој легислативни оквир ЛАП налази у

- Универзалној декларацијом о правима човека Уједињених нација,
- Оквирној конвенцији за заштиту права националних мањина Савета Европе,
- Препоруци Парламентарне скупштине Савета Европе бр. (2000)4 I образовању Рома у Европи

- Уставу Републике Србије,
- Закону о основама система образовања и васпитања РС,
- Закону о основним школама,
- Законом о средњим школама.

Активности намењене увођењу асистената за образовање Рома у настави из овог акционог плана утемељене су у члану 117 Закона о основама система образовања Републике Србије који предвиђа педагошке асистенте у предшколском и основном образовању.

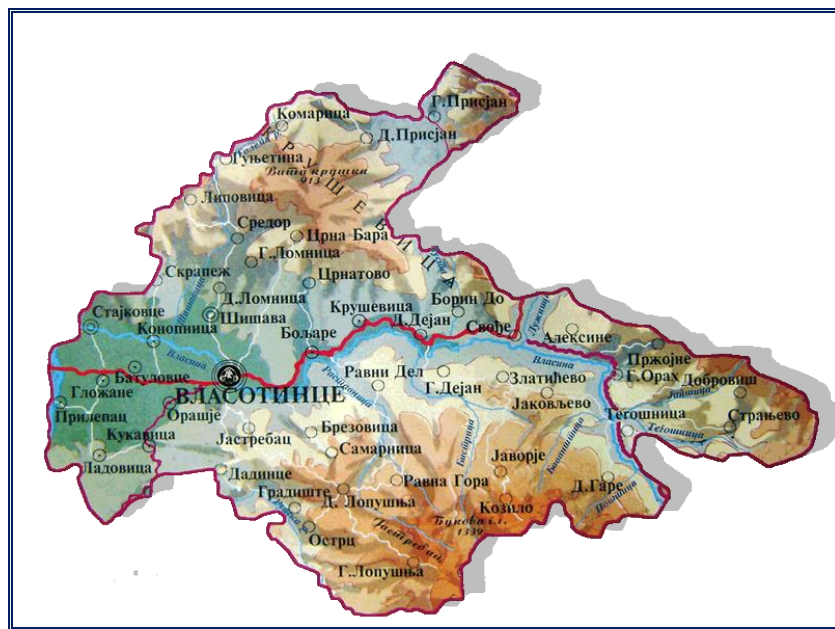
Генерално све мере из овог акционог плана које имају карактер тзв „афирмативних мера“ односно „позитивне дискриминације“ своје легислативно утемељење имају у члану 3. Повеље о људским и мањинским правима која истиче „дозвољено је привремено увођење посебних мера које су неопходне за остварење равноправности, потребне заштите и напретка за лица или групе лица која се налазе у неједнаком положају“, и у члану 16 Закона о забрани дискриминације.

II ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ

Општина Власотинце простире се у југостичном делу Србије, на подручју средњег и доњег слива реке Власине. Ова област има две природне целине: горњи или источни део, који обухвата њене брдско- планинске пределе; и доњи или западни део који је смештен на источној страни Лесковачко-Власотиначке котлине, на западним падинама Крушевице и северозападним огранцима Острозуба.

На површини од 308 км², у 48 насеља живи 33.312 становника. Територија општине Власотинце административно припада Јабланичком округу. Граничи се са четири општине: на северу, општином Гаџин Хан; на североистоку, општином Бабушница; на југоистоку општином Црна Трава и на југозападу и западу са општином Лесковац.

Власотинце (16.212) је највеће насеље и уједно административни и економски центар општине. Насеља у брдско-планинском делу Власотиначког краја су разбијеног типа, пространа су, заузимају велику површину и имају по десетак па и више махала. У Морави и на источним ободима Лесковачке котлине села су ушорена и густо насељена па имају и преко хиљаду становника.

Мрежу установа основног образовања чине 9 основних школа од којих су две градске ОШ "Синиша Јанић" и "8. Октобар". У општинском центру раде и две средње школе: Техничка школа Власотинце и Гимназија "Стеван Јаковљевић" и предшколска установа „Милка Диманић“ у свом саставу има 4 објекта и покрива делокруг предшколског образовања деце. У Власотинцу раде истурена одељења Музичке школе из Лесковца , Специјалне школе за децу са посебним потребама и одељење Школе за образовање одраслих.

Примарна здравствена заштита на територији општине Власотинце обавља се у Дому здравља Власотинце (13 служби) у 10 објеката од чега је 8 здравствених амбуланти смештено по селима општине.

Мрежу НВО на територији општине Власотинце чини неколико активних организација: Удружење поштовалаца Свете Горе Атонске , Удружење Лоза - Очување културног наслеђа и традиционалних вредности власотиначког краја, Друштво за просвету, науку и културу, инфраструктуру, социјална питања и спорт „СА Е РОМА“, Друштво Рома Власотинце, СОС за жене и децу жртве насиља, Еко база ЈУГ, Друштво за заштиту животиња – ПРОТЕКТА, ПАВЛОС-Теледом, Еколошки покрет „Власина“, Планинарско друштво „Чемерник“, Одред извиђача „ВЛАСИНСКЕ ВИДРЕ“ Власотинце.

С обзиром на негативне демографске податке, у области образовања шансе леже у рационализацији школске мреже, стварању школа „по мери детета“ што укључује модернизацију наставних садржаја и средстава, перманентну едукацију кадрова и прилагођавање наставних планова потребама општине.

Табела 2. Становништво по полу и старости и насељима

Назив насеља	ПОЛ	Укупно	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	
Власотинце	с	33312	1640	1858	2013	2131	2153	2273	2169	2223	2258	2548	
	м	16680	820	1008	1056	1040	1087	1218	1131	1154	1240	1325	
	ж	16632	820	850	957	1091	1066	1055	1038	1069	1018	1223	
	с	16212	845	992	1142	1252	1149	1214	1151	1190	1228	1392	
Градска	м	8062	418	547	591	611	561	605	589	560	642	692	
	ж	8150	427	445	551	641	588	609	562	630	586	700	
	с	17100	795	866	871	879	1004	1059	1018	1033	1030	1156	
Остала	м	8618	402	461	465	429	526	613	542	594	598	633	
	ж	8482	393	405	406	450	478	446	476	439	432	523	

Подручје општине Власотинце спада у емиграциона и депопулациона подручја.

Позитиван демографски тренд трајао је до 1971. године, после чега долази до смањења укупног становништва и погоршања свих виталних демографских карактеристика.

Кретање становништва, поред апсолутног смањења, карактеришу три основне детерминанте:

- низак наталитет;
- повећање стопе морталитета, у смислу да више није осигурана проста репродукција становништва;
- и снажни миграциони процеси.

Неповољна старосна структура становништва, те одлазак младих са села, али и из Влаотинца у друге градове и иностранство такође доприноси смањењу укупног становништва општине. Број домаћинстава стално расте, али првенствено услед опадања просечне величине домаћинстава.

Сви ови фактори, пре свега негативан природни прираштај, миграциони процеси, демографско пражњење читавог брдско-планинског подручја, неповољна старосна структура радно способног становништва, јасно показује негативан тренд и указује да ће сви аспекти радне снаге у наредном периоду представљати централни проблем и једно од највећих ограничења у развоју општине. Ово се може учинити омогућавањем разноврснијег садржаја за ову популацију и отварање нових радних места.

У општини Власотинце је укупно 5.804 запослених, од чега је у приватном сектору запошљено око 2.100 лица.

На посао тренутно чека 5.692 лица од чега са високом спремом 109, од тога су 63 жене.

Стопа незапослености је 16,5%.

Приоритетан задаатак је уложити максималне напоре у заустављању раста наведене стопе, а у наредним годинама, испуњењем приоритетних задатака и циљева АПЗ, смањивати исту.

Тржиште рада, као део целокупног економског система одражава ове структурне и динамичне промене које се дешавају у друштву, али истовремено утиче на њих. Раст запошљавања и одрживо повећање запослености, првенствено у приватном сектору, је стратешки циљ у наредном периоду.

Категорије теже запошљивих лица – дугорочно незапослени, НК, вишак запослених, Роми, стари преко 45 година, ће имати приоритет у укључивању у запошљавању у 2011. години.

На основу дефинисаних приоритета политике запошљавања у 2011. години утврђени су следећи циљеви:

- отварање нових радних места,
- смањење ефеката економске кризе на постојећа радна места и
- повећање формалне запослености.

АНАЛИЗА ПОЛОЖАЈА РОМА У ОПШТИНИ ВЛАСОТИНЦЕ

Подаци који следе дају увид у тренутно стање када је у питању положај Рома у општини Власотинце, као и проблеме и препреке са којима се Роми суочавају када је у питању образовање.

Демографски подаци

По последњем попису из 2002. године у општини Власотинце живи 1.162 Рома, што чини 3,45% укупног становништва у општини.

Локална самоуправа и програми намењени Ромима

Опредељење и циљ локалне самоуправе усмерени су ка развијању грађанског друштва и стварању услова и једнаких шанси за све грађане општине Власотинце. Настоји се да у свим културним, едукативним и образовним програмима равноправно узму учешће и Роми, јер је то најбољи начин инклузије и развијања осећаја припадности.

Локална самоуправа са посебним сензибилитетом прати укљученост Рома и настоји да Роми добију поруку прихватања и значаја. Посебни програми намењени првенствено Ромима негују се у сферама свих области јавног живота: образовању, информисању, социјалној заштити, здравству, култури и запошљавању. Основа свих до сада реализованих програма било је утврђивање нивоа потреба, као и могућности коришћења постојећих услуга у свакој области.

У оквиру организовања локалних јавних радова активно су учествовали и Роми.

Реализовани су и пројекти за унапређење здравља Рома, мерења крвног притиска и нивоа шећера у крви. Пројекат је спроведен под покровитељством Министарства здравља у сарадњи са Домом здравља Власотинце.

Становање

У општини Власотинце (у самом граду) постоје два ромска насеља Црни Марко и Марко Орешковић. Ромска насеља су опремљена инфраструктурним мрежом: водоводна, електрична, телефонска мрежа и кабловска телевизија. Једно насеље је асфалтирано док је друго насеље асфалтирано делимично. У самом граду ван ромских насеља живе још 15 породица.

На територији општине Власотинце Рома има и у селима: Шишава, Манастириште, Доњи Дејан, Јаковљево и Присјан.

Ромске породице углавном користе скромне стамбене објекте који су рађени етапно и дограђивани.

Значајан је број оних који успевају да остваре минималан стандард битан за услове становања. Породице опремају своја домаћинства савременим покућством и уређајима те настоје да простор буде уредан и у складу са потребама савремене породице.

Социјална заштита

Социјална заштита јесте организована друштвена делатност од јавног интереса која се обавља у циљу оснаживања грађана за самосталан и продуктиван живот у заједници, као и спречавање настајања и отклањање последица социјалне искључености.

Циљеви социјалне заштите су:

1. Достицање или одржавање минималне материјалне сигурности и независности у задовољењу животних потреба грађана,
2. Омогућавање приступачности правима и услугама у социјалној заштити,
3. Изједначавање могућности грађана за самосталан живот и активно учешће у заједници,
4. Очување и унапређење породичних односа, подстицање породичне и међугенерациске солидарности,
5. Превенција и отклањање последица злостављања, занемаривања или експлоатације.

Услуге социјалне заштите дефинисане су као активности пружања подршке и помоћи грађанима и њиховим породицама ради побољшања, односно очувања квалитета живота, отклањања или ублажавања ризика, неповољних животних околности, као и развоја потенцијала за живот у заједници.

На овај начин дефинисан оквир обављања делатности јасно упућује да свако, под једнаким условима, остварује прописана права у домену социјалних давања и социјалних услуга.

Када је социјална новчана помоћ у питању, припадници ромске заједнице учествују просечно, током године са око 30% у броју корисника овог права, што јесте повећан број у односу на проценат учешћа у укупном броју становника општине Власотинце. Трансгенерацијски модел навике да се „прима и да сваком припада право на новчану социјалну помоћ„ - запослени у Центру за социјални рад настоје да промене у став да је „Свако дужан да се стара о задовољењу својих животних потреба, те да је својим радом, приходима и имовином дужан да доприноси спречавању, отклањању и ублажавању властите социјалне искључености...“. У последње време запажа се промена приступа Рома у односу на сопствену социјалну улогу, радно су активнији у сезонским пословима, негују и планирају породицу и настоје да школују децу. Препозната промена подржава се кроз новчано давање – социјалну помоћ - како би се осигурало да ће основни ниво породичних потреба бити задовољен.

Управо је зато проценат од 30% учешћа у укупном броју корисника социјалне новчане помоћи, афирмативан показатељ и значи активну, а не пасивну позицију Рома у коришћењу права.

И у осталим областима коришћења права, посебно када су деца и стари у питању с акцентом на припаднике ромске заједнице, Центар за социјални рад настоји да елиминира сваки пропуст како не би дошло до кршења права детета или других осетљивих група грађана. У ситуацијама недовољне родитељске компетентности, занемаривања деце или угрожености, деца из ромске заједнице смештају се у хранитељске породице, које се бирају на начин који најбоље задовољава укупне потребе деце.

Запосленост

Према подацима Националне службе за запошљавање око 420 Рома је на евиденцији незапослених, док је по увиду Радне групе за израду Локалног акционог плана за образовање Рома – најмање 18 Рома запослено (4 жена и 14 мушкарца). Највећи део радно способних а незапослених грађана ромске националности ради на сезонским пословима у пољопривреди, као помоћни радници у грађевинарству и на сакупљању секундарних сировина.

Образовање

Мрежу установа основног образовања чине 9 основних школа од којих су две градске ОШ "Синиша Јанић" и "8. Октобар". У општинском центру раде и две средње школе: Техничка школа "1. Октобар" и Гимназија "Стеван Јаковљевић" и предшколска установа „Милка Диманић“ у свом саставу има 4 објекта и покрива делокруг предшколског образовања деце.

Предшколску установу „Милка Диманић“ – 20 ромске деце, од тог су 11 дечака и 9 девојчица.

ОШ „Синиша Јанић“ – 5 ученика, од тога 3 дечака и 2 девојчице.

ОШ „ 8.Октобар“ - 81 ученик, од тога 37 дечака и 44 девојчице.

ОШ „Б. Миљковић“ Горњи Присјан – 18 ученика, од тога 11 дечака и 7 девојчица

ОШ“К. Петровић“ Крушевица – 12 ученика од тога 7 дечака и 5 девојчица.

Гимназија „Стеван Јаковљевић“ – 3 ученика, од тога 2 дечака и 1 девојчица

Техничка школа „1. Октобар“ – 4 ученика, од тога 3 дечака и једна девојчица

Тренутно у општини Власотинце 4 студента Ромске националности и похађају Вишу школу-2 мушкараца и 2 девојке.

Ученици ромске националности углавном не говоре ромски језик, говоре српски који им је и наставни језик.

И поред проблема са којима се у току школовања сусрећу ромска деца, подаци из школа са територије општине указују на релативно позитивну слику успешности у савладавању захтева основношколског образовања.

У школама са проблеми образовања ромске деце покушавају превазићи индивидуалним приступом у раду, додатном наставом, појачаним корективним и саветодавним радом са ученицима и родитељима, те професионалном оријентацијом и мотивисањем за наставак школовања.

Локална самоуправа спроводи мере и појединачне акције са циљем подизања квалитета образовања ромских ученика.

Општина Власотинце (на предлог координатора за ромска питања) обезбеђује бесплатну кухињу за ученике ромске националности који похађају предшколску установу и основно школовање.

Координатор за ромска питања је преко Министарства просвете и Ромског националног савета обезбедио стипендије за 4 ученика средњих школа и 4 студента на више школовање.

Сва деца, која су прошла кроз предшколски програм, наставила су да од септембра похађају образовање.

Проблеми и препреке у образовању Рома

Једна од најважнијих одредница образовног система треба да буде његова једнака доступност свим грађанима. Устав Републике Србије у Члану 71 одређује да образовање треба да буде доступно свим лицима под истим условима, и да је основно образовање обавезно и бесплатно.

Пракса нам, међутим, показује да ромска деца наилазе на читав низ препрека у приступу образовању. Поједини извори указују на то да 35% ромске деце и омладине, узраста од 7 до 20 година, уопште није уписано у школу, у поређењу са стопом од 2% код опште популације \ а да основну школу заврши мање од 30% ромске деце.

Проблем који у значајној мери опредељује напредовање ромске деце у школи односи се на предшколски развој ромске деце. Низак материјални, социјални и образовни статус родитеља у значајној мери неповољно утиче на напредак ромске деце у школи и доводи до заостајања или стагнирања. Приликом уписа у први разред, у основним школама са територије општине Власотинце свој ромској деци се даје иста шанса за похађање одељења редовне наставе.

Проблеми идентификовани у фокус групама са представницима Рома, ромском децом и родитељима, пре свега, сиромаштво, незапосленост, необразованост, недостатак подршке током школовања како у породици тако и у школи.

„Ми немамо мале, средње и велике проблеме, сви су једнако велики и не можемо их разврстати.“

Зато је потребан системски приступ - место ромске деце је у обдаништима и школама, а решења су да се у институције укључе културне различитости. Потребно је извршити неке кораке пре да би системски приступ био успешан: развити законодавство/регулисати укључивање деце до 3 године у постојеће системе, развити механизме укључивања деца из различитих култура, развити стратегије и планове на националном нивоу и развити индикаторе за праћење развоја у раном детињству

Образовање кроз јачање ромских породица и заједница. Разматрани су примери ових програма у заједницама. Родитељи су први едукатори своје деце и оно што деца уче код куће важно је за каснији живот и учење. Буџети морају да обухвате и ову компоненту – финансирање рада на подизању родитељских компетенција за подршку развоју у раном детињству

Незавидан материјални положај ромских родитеља и неопходност прављења приоритета у потребама породице доводи до тога да деца која похађају наставу немају школски прибор, уџбенике и нису у могућности да измирују новчана давања.

Најзначајнији разлози одустајања од школовања су неуспешност у школовању, немотивисаност, негативан став према образовању и изостајање подршке породице услед лоше материјалне ситуације. Такође, један део младих одустаје од школовања услед заснивања ванбрачних, ређе брачних заједница. Ромске девојчице значајно чешће напуштају школу због заснивања ванбрачне и брачне заједнице.

Сиромаштво, необразованост родитеља, недостатак подршке од стране родитеља, неинформисаност, погрешан избор узора, али и предрасуде према Ромима, препознали су представници институција који су узели учешће на фокус групама као најзначајније препреке у образовању ромске деце.

Сиромаштво Рома у општини Власотинце израженије је него сиромаштво осталих становника. Чешће су корисници права на социјалну новчану помоћ и осталих социјалних давања. Наведени фактори узрокују лоше здравствено стање, нередовност у похађању школске наставе и неузимање учешћа у едукативним дешавањима у локалној заједници. Недостатак мотивације и радна деангажованост модел су који се преноси на младе и доводи до стагнације, чинећи да се Роми осећају и препознају од стране нерома као „маргинализована група“.

Препреке у приступу квалитетном образовању које погађају готово сву ромску децу су вишеслојне и дубоко укоренење. Помаци у бољем приступу образовању могући су једино кроз системску, планску и координисану акцију свих сегмената друштва који се баве образовањем и положајем Рома.

У овом кључном тренутку потребно је обезбедити „Право на образовање за свако дете; уклањање баријера и унапређивање инклузије ромске деце“.

Потпуни обухват Ромске деце

Квалитетно образовање Рома неминовно ће допринети побољшању стандарда живота ромске заједнице, али и друштва уопште, јер би се на тај начин прекинуо такозвани зачарани круг. Из свега до сада поменутог није тешко доћи до закључка да проблем укључивања ромске деце у васпитно - образовни систем и обезбеђивања квалитетног образовања у општини Власотинце , постоји пре свега у неукључивању деце у припремне предшколске програме, који би подигли ниво припремљености за полазак у школу и на тај начин омогућили исту полазну основу у процесу образовања за сву децу у општини Власотинце.

У општини Власотинце на самом почетку школовања не постоји идентификован проблем неукључивања ромске деце у образовни систем, већ да проблеми настају касније прераним напуштањем школовања.

Једнак квалитет образовања

Образовни програми захтевају озбиљан рад како у настави, тако и ваннаставним активностима, а затим и добар део рада код куће. Због необразованостил, родитељи ромске деце нису у могућности да им помогну у учењу, због лошег материјалног стања не могу да издвоје средства за додатне припреме, а тако немотивисана ромска деца (чак и талентована за поједине области), не укључују се у рад многих секција које постоје у школама. Немогућност избора узора јер и Роми који су завршили неке школе седе код куће и без посла што веома негативно утиче на децу. Квалитетно образовање Рома неминовно ће допринети побољшању стандарда живота ромске заједнице, али и друштва уопште, јер би се на тај начин прекинуо такозвани зачарани круг. Из свега до сада поменутог није тешко доћи до закључка да проблем укључивања ромске деце у васпитно - образовни систем и

обезбеђивања квалитетног образовања у општини Власотинце, постоји пре свега у неукључивању деце у предшколске установе и предшколске програме, који би подигли ниво припремљености за полазак у школу и на тај начин омогућили исту полазну основу у процесу образовања за сву децу у општини Власотинце.

Минимизирање деце из образовног система

Не постоји идентификован проблем неукључивања ромске деце у образовни систем, већ да проблеми настају касније прераним напуштањем школовања.

Заустављање сегрегације

На територији општине Власотинце и ако постоји сегрегација она није изражена у већем обиму. Побољшање стамбених услова и финансијска могућност рома за добијањем станова би допринели десегрегацији.

Укидање дискриминације

Не постоје забележени драстични случајеви дискриминације, мада у неким случајевима постоји могућност да је има, али је она прећутна.

Неговање културног идентитета

Високо образовани представници ромског народа су спремни да преузму водећу улогу у промоцији културних вредности свога народа за очувањем матерњег језика, културе и обичаја. Први корак ка овом циљу могао би бити припрема адекватних уџбеника, којима би се кроз организовање факултативне наставе, образовала ромска деца у погледу културе, традиције и обичаја свог народа. За неговање и очување културног идентитета потребно је оснажити ромску популацију за оснивање културно-уметничког друства као и спонзорисати наступе у општини и гостовања на страни.

IV ПРОБЛЕМИ, ЦИЉЕВИ, МЕРЕ И АКТИВНОСТИ ЛАП;

За успешну реализацију ЛАП неопходно је основати координационо тело за његову реализацију и праћење (мониторинг). Такође, потребно је да се посебно развију и буџетирају једногодишњи локални акциони планови за 2011, 2012, 2013, 2014. и 2015. годину и да се као такви усвоје у СО Власотинце.

Предлоге буџета за сваку наредну годину треба доносити у септембру месецу, како би се обезбедило да на време буду испланирани и усвојени од стране СО Власотинце.

Проблем	Циљеви	Активности	Индикатори	Временски период	Одговорни за реализацију	Мониторинг
Мали број ромске деце која похађају обавезно предшколско образовање	1. Унапређење предшколског образовања и васпитања Рома, повећање броја ромске деце која похађају редовну наставу у предшколским установама кроз стварање бољих услова за припремну наставу и унапређење	1.1. Наставак бесплатног школовања ромске деце у предшколским установама на подручју општине Власотинце 1.2. Набавка одеће, обуће и прибора за припремну наставу за 40 деце. 1.3. Вођење евиденције ромске деце предшколског узраста и редовно ажурирање. 1.4. Едукација	1.1. Број места за ромску децу у предшколским установама 1.2. Број подељених пактића помоћи 1.3. Обавештеност здравствених и образовних центара о броју ромске деце 1.4. Број породица укључених у едукације, - Број деце Редовно уписаних у предшколски Програм	01.01.2011-01.01.2015 01.01.2011-01.01.2015 01.01.2011-01.01.2015 01.01.2011-01.01.2015	1.1. Општина Власотинце, ПУ „Милка Диманић“ 1.2. Црвени крст, Донатори Центар за социјални рад, Ромска удружења 1.3. Општина Власотинце Ромски координатор 1.4. Предшколска установа, основне школе	1.1. 1.2. Општина Власотинце, Донатори 1.3. Општина Власотинце 1.4. Основне школе Предшколска установа Општина Власотинце

		ромских породица које имају децу предшколског узраста о значају система образовања социјализацији и припреми деце за редовно основно образовања				
Велики број ромске деце напушта основну школу пре завршетка	2. Повећање мотивације деце за похађање основне школе и Повећање броја ромске деце која завршавају основну школу кроз побољшање услова квалитета за учење и повећање мотивације деце за похађање основне школе	2.1. Организовање допунске наставе ученицима који имају слабије резултате у школи. 2.2. Ангажовање стручног асистента за образовање за сву ромску децу у основним школама општине Власотинце 2.3 Награђивање ромске деце која имају одличан успех у школи. 2.4 Обезбеђивање бесплатних уџбеника, школског прибора, опреме за физичко васпитање, као и ужине	2.1. Побољшање оцена, 2.2. Бољи успех у школи током рада стручног асистента 2.3. Повећање броја броја одличних Ученика 2.4. Број деце која редовно долазе у школу	01.01.2011-01.01.2015 01.01.2011-01.01.2015 01.01.2011-01.01.2015 01.01.2011-01.01.2015	2.1. Основне школе 2.2. Ромски координатор, Ромска удружења 2.3. Ромска удружења 2.4. Црвени крст Ромска удружења	2.1. Школска управа 2.2. Основне школе, школска управа 2.3. Ромски координатор 2.4. Ромска удружења, донатори, ромска удружења

Локални акциони план за образовање Рома у општини Власотинце, 2011.-2015.

Мали број ромске деце се уписује и завршава средњу школу	3. Пружање подршке ромској деци за упис у средње школе и повећати број ромске деце која редовно похађају средњу школу кроз промовисање значаја средњошколског образовања.	3.1. Помоћ ученицима при упису и одабиру професионалне оријентације кроз скупове, састанке и штампане брошуре. 3.2 Коришћење афирмативне мере „Позитивне дискриминације“ код уписа деце у средње школе и на факултете. 3.3. Обезбеђивање бесплатних уџбеника и школског прибора,	3.1. Број ученика који завршавају средњу школу 3.2. Број ученика који су уписали средње школе 3.3. Број деце која редовно долазе у школу	01.01.2011-01.01.2015 01.01.2011-01.01.2015 01.01.2011-01.01.2015	3.1. Основне школе Средње школе Национална служба за запошљавање 3.2. Ромски координатор 3.3. Средње школе Црвени крст Ромска удружења	3.1. Број ученика који завршавају средњу школу 3.2. Број ученика који су уписали средње школе 3.3. Број деце која редовно долазе у школу
Проблем полне неравноправно сти и присуство стереотипа да жене треба да раде само кућне послове и да им образовање није потребно. Често женска деца не иду у школу и око 70% напушта основно образовање пре завршетка.	4. Повећање информисаности и оснаживање ромске заједнице, подстицање равноправности полова у ромским заједницама кроз повећање броја женске деце за 50% у образовним системима, као и обезбеђивање континуитета у образовању.	4.1. Организовање саветовања кроз радионице и разне врсте едукација за родитеље и женску ромску децу .	4.1. Број женске деце укључених у образовање	01.01.2011-01.01.2015	4.1. Организације цивилног друштва	4.1. Ромски координатор

Локални акциони план за образовање Рома у општини Власотинце, 2011.-2015.

Велики број одраслих рома без основног образовања	5. Смањење броја неписмених одраслих рома	5.1. Евидентирање броја заинтересованих и промоција активности 5.2. Организовање и спровођење наставе 5.3. Обезбеђивање услова за факултативно образовање	5.1. Број заинтересованих 5.2. Број одраслих особа које су завршиле основну школу 5.3. Број одраслих особа које су завршиле основну школу	01.01.2011-01.01.2015 01.01.2011-01.01.2015 01.01.2011-01.01.2015	5.1. Ромска удружења Ромски координатор 5.2. Ромска удружења 5.3. Ромска удружења	5.1. Ромска удружења Ромски координатор 5.2. Ромска удружења Ромски координатор 5.3. Ромска удружења Ромски координатор
Постојање сегрегација	6. Смањење и елиминисање сегрегације	Анализа стања и узрока на целој територији општине Власотинце (на основу расположивих података) , кампање, округли столови, предавање за локално становништво	Број учесника на активностима који се спроводе на целој територији општине, урађена анализа-извештај стања, дефинисан појам сегрегације	01.02.2011-31.12.2011	Координатор за ромска питања Ромски асистент у образовању Удружење Рома Локална самоуправа, школске установе	Координатор за ромска питања Ромски асистент у образовању Удружење Рома, школске установе
Осипање ромске деце у образовним системима	7. Минимизирање осипање ромске деце у образовним системима	Организовање тимова који ће мотивисати децу и родитеље,	Број мотивисаних деца која ће наставити школовање	01.02.2011-31.12.2015	Координатор за ромска питања Ромски асистент у образовању Удружење Рома Локална самоуправа	Школе и локална самоуправа

Локални акциони план за образовање Рома у општини Власотинце, 2011.-2015.

Непотпуну обухват ромске деце у образовању Слаба укљученост образовање ромске деце у годишње планове	8. Потпуни обухват ромске деце у образовању 8.1 Укључивање активности за обезбеђивање квалитетног образовања рома у годишње планове у предшколским установама, основним и средњим школама	Обезбедити рад Ромских асистената за предшколско и основно образовање током целе године Годишњи рад са ромском децом	Процењена потреба за ангажовање асистената за предшколско и основно образовање на нивоу града Годишњим плановима дефинисане конкретне активности које ће установе предузети у циљу унапређења рада са ромском децом	01.02.2011-31.12.2015 01.02.2011-31.12.2015	Предшколска установа и школске установе Координатор за ромска питања, Асистент у образовању, РНВО	Ромски НВО Министарство просвете, општина Власотинце Ромски НВО Министарство просвете, општина Власотинце
Слаб квалитет образовања ромске деце	9. Једнак квалитет образовања за сву ромску децу	Сарадња свих институција и организација у вези са уписом деце	Успостављена функционална сарадња наведених институција и организација које воде размени информација о постигнућима деце на тестовима за процену готовости приликом уписа у средњим школама	01.02.2011-31.12.2015	Предшколске установе, основне и средње школе, Центар за социјални рад, РНВО, родитељи ромске деце	Министарство просвете, просвети савезници у региону, општина Власотинце

Локални акциони план за образовање Рома у општини Власотинце, 2011.-2015.

Недовољна посвећеност неговању културног идентитета	10. Неговање културног идентитета 10.1. Подршка учешћу Ромских кудова, драмских радионица за едукацију младих рома који се аматерски баве глумом на смотрама организованим у другим градовима и општинама Србије	Организације, манифестације дани културе и традиције Рома Радионице, организовање манифестације и приредбе	Организације, манифестације дани културе и традиције Рома се редовно одржавају Број младих рома који су прошли обуку кроз драмске радионице и учешће на ромским смотрама	01.02.2011-31.12.2015 01.02.2011-31.12.2015	РНВО и општина Власотинце, ромски координатори РНВО општина Власотинце,	РНВО и општина Власотинце, ромски координатори РНВО и општина Власотинце, ромски координатор, педагошки асистент, ромски кореограф
Постојање дискриминација	11. Уклањање дискриминације	Урадити анализу стање и узрока на целој територији општине Власотинце (на основу расположивих података), Редовно праћење и извештавање о дискриминацији	Објављен Извештај са резултатима истраживања , утврђени облици дискриминације, континуирани изврштаји са анализом стања о дискриминацији са препорукама	01.02.2011-31.12.2015	Координатор за ромска питања Ромски асистент у образовању Удружење Рома Локална самоуправа, школске установе	Координатор за ромска питања Ромски асистент у образовању Удружење Рома, школске установе

Мониторинг и евалуација

Тим за мониторинг и евалуацију – прати реализацију пројеката који су конкурсно изабрани и финансирају се из општинских средстава и средстава других. Тим за мониторинг чине представници следеће структуре:

- канцеларија за Локални економски развој,
- представник локалне самоуправе (члан већа)
- координатор за ромска питања.

Процедуру мониторинга, начин и структуру извештавања формулисаће координатор за ромска питања у сарадњи са Канцеларијом за локални економски развој.

Тим за мониторинг своје извештаје доставља председнику општине по потреби.

Промоција локалног акционог плана за образовање рома

Јавна расправа – Путем јавне расправе биће укључен најшири могући број грађана који жели да учествује у изради Локалног акционог плана за образовање рома општине Власотинце. Јавна расправа уједно представља и завршну фазу израде плана, јер након ње следе последње исправке, а затим Локални акциони план за образовање иде на гласање на Веће општине Власотинце, а потом, ако прође Веће, и на гласање у Скупштину општине Власотинце.

Наведени процес подразумева и јавно представљање приоритета општине Власотинце по питању Рома и то ће се вршити путем локалних медија и општинског сајта:

- Власотиначка телевизија,
- Радио Гага Власотинце,
- Општински билтен Власина,

Сајт општине Власотинце www.vlasotince.rs

ПЛАНИРАНА ПОТРЕБНА СРЕДСТВА
ЗА ПЕРИОД ОД ЈАНУАРА 2011. ГОДИНЕ ДО КРАЈА 2011. ГОДИНЕ

За реализацију мера и активности предвиђених Локалним акционим планом за образовање Рома у општини Власотинце, током периода 1. јануара 2011. – 31. децембар 2011. године, потребно је обезбедити укупна средства у износу од **1.100.000,00** динара.

Део средстава предвиђен је у буџету општине Власотинце, док је један део је потребно додатно обезбедити.

Планира се да се осим из буџета општине Власотинце средства обезбеде и од других субјеката (републички буџет, донације и сл.).